

ГЛАСНИК

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ
ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ

LVIII год. од изласка
XXXV год. непрекидног излажења

Нови Сад, новембар 1986.
Број 11

САДРЖАЈ

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Страхил Пановски

Уговор о међународној комисионој
продаји робе

Мр Зоран П. Рашовић

Својински режим над одбјеглим ро-
јем пчела

Благоје Ранчић

Значај, место и улога Службе прав-
не помоћи

ПРАВНА ПРАКСА

Из судства

САОПШТЕЊА

Из седнице управног одбора

Извештај гл. и одг. уредника и Уре-
ђивачког одбора „Гласника“

Г Л А С Н И К

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ

LVIII год. од изласка

Нови Сад, новембар 1986.

XXV год. непрекидног издажења

Број 11

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Страхил Пановски

саветник Народне банке Македоније

УГОВОР О МЕЂУНАРОДНОЈ КОМИСИОНОЈ ПРОДАЈИ РОБЕ

1. Уводна излагања

Уговором о комисионој продаји комисионар се обавезује да за накнаду (провизију) у своје име, а за рачун комитента закључи један или више уговора које му комитент повери. Комисионар може за свог комитента закључивати све привредне уговоре у области робног промета. Комисионар поред закључења уговора може бити овлашћен да обавља и друге правне радње које су повезане око извршења уговора о продаји. Код продајног комисиона комисионар предузима обавезу да одређену робу комитента прода трећем лицу, а код куповног комисиона комисионар се обавезује да за рачун комитента купи робу од трећег лица.

У међународном робном промету баве се специјализована предузећа која закључују уговоре у своје име, а за туђ рачун. Помоћу ових предузећа која се баве комисионим пословима омогућује се комитенту да без напуштања свог седишта и без стварања већих трошкова закључује привредне уговоре са предузећима страних земаља. Помоћу комисионих предузећа омогућује се да комитент буде упознат са ситуацијом на тржишту и да ступа у правне послове са предузећима из најудаљеније земље. Исто тако помоћу комисионара омогућује се да комитент добија робу директно од произвођача.

Уговор о комисионој продаји добија међународни карактер уколико странке имају седишта на територији разних држава¹.

¹ Члан 1. Пројекта униформног закона о пословању у међународним односима у материји продаје телесне покретне ствари, који пројект уједно регулише и уговор о комисиону.

Овлашћење за обављање комисионих послова као статусно питање одређује се националним законом, односно законом пословног седишта комисионара. Сагласно нашем Закону о промету робе и услуга у промету са иностранством комисионе послове са иностранством може обављати организација удруженог рада која врши привредну делатност и која је због спољнопривредног промета уписана у судски регистар код надлежног суда на чијем подручју има седиште. За обављање комисионих послова национална права предвиђају низ ограничења. Тако наш Закон о промету робе и услуга са иностранством не допушта да физичка лица и грађанско правна лица врше комисионе послове са иностранством, нити даје могућност да ова лица оснивају организацију удруженог рада за обављање комисионих послова са иностранством. Поред тога наш Закон о промету робе и услуга са иностранством (члан 39) предвиђа да комисионар може закључити уговор о продаји односно куповини пољопривредних производа, шумских производа и дрвне индустрије тек након што је у нашој земљи закључио уговор на ону количину таквих производа коју треба да прода односно купи.

У већем делу националних права уговор о комисиону разликује се од другог уговора о услузи у робном промету по томе што комисионар закључује уговор у своје име. Уговор који комисионар закључује са трећим лицем погађа имовину његовог комитента. Закључујући уговор са трећим лицем, треће лице и не мора знати за комитента.

Правило је да је уговор о комисиону неформалан и да се закључује простом сагласношћу уговорних странака. Међутим, нека национална права траже да се уговор о комисионој продаји закључује у писменој форми². Наш Закон о облигационим односима не налаже писмену форму за закључење уговора о комисионој продаји. Изнимно Закон о промету робе и услуга са иностранством (члан 68) тражи при заступању страног лица при продаји робе преко консигнационог складишта стране робе у нашој земљи писмени уговор. Уговор о комисионој продаји обично се закључује на тај начин што комитент упућује комисионару комисиони налог о продаји односно куповини одређене количине робе. Уколико комисионар који се бави комисионим пословима или се јавно нуди за вршење тих послова у примерном року не обавести комитента да не прихвата понуђени комисиони налог, сматра се да је уговор о комисиону закључен. Уколико комисионар благовремено не обавести комитента да не прихвата комисиони налог, одговара комитенту за причињену штету.

2. Обавезе комисионара

Комисионар закључује уговор о продаји односно куповини оне робе за коју је добио комисиони налог. Комисионар

² Члан 405. Грађанског закона РСФСР.

закључује уговор о продаји у своје име. Комисионар је дужан старати се не само о закључењу уговора о продаји већ и о његовом извршењу.

Приликом извршења комисионог налога комисионар поред закључења уговора о продаји односно куповини одређене робе дужан је предузети низ радњи. При томе комисионар закључује низ пратећих уговора као што су уговор о превозу, уговор о ускладиштењу робе, уговор о осигурању робе, уговор о контроли робе и др.

Комисионар приликом закључења и извршења уговора о продаји односно куповини дужан је поступати са пажњом доброг привредника и при томе пазити на интересе свог комитента, у противном одговара за штету³. Национална права траже да комисионар ради са пажњом стручњака⁴. Комисионар је дужан придржавати се границе и услова које је добио од комитента. Кад комисионар сматра да би упутства комитента била на штету комитента, он је дужан на ове недостатке упозорити комитента и тражити нова упутства.

У извршењу комисионог налога комисионар је дужан придржавати се налога, упутства и инструкција које је добио од комитента. Налози комитента могу бити императивне, оријентационе, инструктивне и саветодавне природе. Комисионар не сме одступати од императивних налога, док код осталих налога може одступати у одређеним околностима уколико оцени на основу стручног сазнања да су оваква одступања у интересу комитента.

Уколико комисионар закључи уговор под неповољнијим уветима од оних одређених у налогу, дужан је накнадити комитенту разлику у цени и причињену штету⁵. Кад комисионар закључи уговор под неповољнијим уветима од оних одређених у налогу, комитент може одбити да прихвати закључени уговор о продаји, односно куповини⁶. Међутим комитент губи то право уколико комисионар покаже спремност да му одмах исплати разлику и причињену проузроковану штету.

Нека национална права предвиђају да комисионар није овлашћен да продаје робу на вересију нити да даје одобрење за одлагање плаћања. Уколико комисионар даје робу на вересију или одлаже плаћање, то чини на свој ризик⁷. Међутим,

³ Пресуда Врховног суда Босне и Херцеговине, Сарајево, Пж. 517/81 од 19. јануара 1982.

⁴ Закон о међународној продаји Чехословачке.

⁵ Члан 428. Закона о облигацијама Швајцарске; члан 768. Грађанског законика Пољске; члан 508. Грађанског законика Мађарске; члан 386. Грађанског закона Немачке.

⁶ Члан 409. Грађанског законика РСФСР; члан 773. Закона о облигационим односима СФРЈ.

⁷ Члан 393. Трговачког законика Немачке; члан 771. Грађанског законика Пољске.

друга национална права чине уступке допуштајући комисионару да даје робу на вересију или да даје одобрење о одлагању плаћања уколико комитент у налогу није ово право ограничио и уколико је у сагласности са месним обичајима где се уговор извршава.

Комисионар је дужан да са пажњом доброг привредника изабере уговорног партнера са којим ће закључити уговор о продаји односно куповини за рачун свог комитента.⁸ Кад комисионар савесно испуни своју обавезу, не одговара комитенту за штету која би настала неиспуњењем уговора од стране трећег лица⁹. Ова одговорност постоји само ако је комисионар предузео обавезу — *клаузулу stare del credere*¹⁰.

По питању да ли комисионар може сам куповати робу комитента и да ли му може продати своју робу, национална права заузимају различита становишта. Тако нека национална права у интересу комитента не допуштају да комисионар буде купац, односно продавац у комисионом послу; у противном уговору се сматра ништавим¹¹. Ова национална права полазе од тога да самостално иступање комисионара може да доведе до могућности злоупотребе и до колизије између интереса комисионара и комитента. Такође ова национална права сматрају да самостално иступање комисионара може да наруши основно начело комисионих односа — обавезу заштите комисионих интереса. Друга национална права под одређеним условима допуштају да се комисионар јави као купац односно продавац код продајног односно куповног комисионара. Углавном ова национална права допуштају ове уговоре под условом да постоји сагласност комитента и да је цена берзанска односно тржишна¹². Код самосталног иступања комисионара међусобни односи између комисионара и комитента регулишу се сагласно правилима о продаји. Тако, уколико комисионар прода робу комитенту, имаће улогу продавца, а уколико је купио робу од комитента, имаће улогу купца.

Код комисионог уговора поред тога што уговор о продаји комисионар закључује у своје име, он није власник робе већ комитент за чији рачун обавља комисионе послове. Обавеза комисионара није само да закључи уговор, већ да се брине и о његовом извршењу. Тако, чешћи је случај код продајног комисионог уговора да комисионар прима од комитента робу на чување до коначне продаје робе трећим лицима, док код комисио-

⁸ Члан 429. Закона о облигацијама Швајцарске; члан 1732. Грабанског законика Немачке.

⁹ Пресуда Вишег привредног суда у Београду, Пж. 222/1974. од 6. 9. 1974.

¹⁰ Пресуда Вишег привредног суда Хрватске, Пж. бр. 391/78. од 4. јуна 1978.

¹¹ Трговачки законик Француске.

¹² Закон о облигационим односима СФРЈ (члан 775); Грабански законик Италије (члан 1735); Закон о облигацијама Швајцарске (члан 436).

ног уговора о куповини чешћи је случај да комисионар прима робу од трећег лица и исту чува до њене предаје комитенту. Комисионар може сам чувати робу уколико је за то стручан и има одговарајуће увете. Уколико комисионар није у могућности да чува робу, може исту поверити јавном складишту на чување. Национална права налажу комисионару да чува поверену робу са пажњом доброг привредника¹³.

Поједина национална права предвиђају да комисионар одговара и за случајну пропаст или оштећење робе ако је није осигурао, а према комисионом налогу је био дужан да робу осигура¹⁴.

Комисионар је овлашћен да преузима робу и утврђује њену количину и квалитет. Уколико приликом преузимања робе комисионар утврди недостатак или оштећење, дужан је предузети све потребне мере ради очувања права комитента према одговорном лицу. Комисионар је дужан без одлагања обавестити комитента о стању примљене робе, у противном одговара за штету.

Комисионар је дужан обавестити комитента о свим променама на роби због којих би она могла изгубити своју вредност, а уколико нема времена за чекање његових упутстава или ако комитент одуговлачи са давањем упутства у случају опасности од знатнијег оштећења, комисионар је дужан продати је на најпогоднији начин. Наш Закон о облигационим односима даје за право и обавезу комисионару чим се стекну услови за знатнија оштећења робе, да сам процени вредност робе и исту прода на најпогоднији начин с чиме би заштитио комитента од наступања веће штете.

Комисионар иступа у своје име са трећим лицем тако да треће лице и не зна за комитента ни комитент за треће лице. Комисионар чешће нема интересе да комитент сазна од кога ће комисионар набавити робу, односно коме ће робу продати, јер постоји опасност да комитент више не ангажује комисионара већ да директно ступи у правни однос са трећим лицем. Међутим, како комисионар закључује уговор за рачун комитента, наш Закон о облигационим односима налаже комисионару да саопшти комитенту са којим је лицем закључио уговор о продаји. У случају продаје покретне ствари, која се врши преко комисионих продавница, комисионар није обавезан да саопшти лице коме је робу продао уколико ова обавеза у комисионом налогу није изричито одређена. Закон налаже комисионару да саопшти комитенту коме је робу продао, односно од кога је робу купио, зато што комитент има економски интерес да зна о пословању са његовом имовином (роба и новац). Међутим, ипак

¹³ Члан 513. Закона о међународној трговини Чехословачке; члан 776. Закона о облигационим односима СФРЈ.

¹⁴ Члан 275. Грађанског законика РСФСР; члан 776. став 2. Закона о облигационим односима СФРЈ.

наш Закон о облигационим односима кад је наложио обавезу обавештавања комитента коме је роба продата требало је да заштити комисионара за случај кад се ради о дугогодишњем уговору или кад је на одређено подручје комисионар уложио доста да би га разрадио, као што чини немачко право.

Комисионар закључује уговоре о продаји у своје име, међутим за рачун комитента, те због тога национална права налажу комисионару да положи рачун комитенту о обављеном послу. Национална права налажу комисионару да положи рачун без одлагања. Због пропуста комисионара да са комитентом без непотребног одлагања изврши обрачун у вези са комисионим послом увоза робе, комитент не може имати никаквих штетних последица¹⁵. У извештај треба унети: наплаћена односно исплаћена цена; трошкови транспорта, ускладиштење, осигурање, царина и други трошкови¹⁶.

Уједно са подношењем извештаја комисионар је дужан предати комитенту све што је примио на основу уговора извршеног за рачун комитента. Најважнија обавеза код продајног комисионог уговора је да комисионар преда комитенту наплаћену цену, а код уговора о комисионој куповини основна обавеза је да комисионар преда комитенту робу коју је за његов рачун купио, заједно са потребним исправама о својини и коришћењу ствари. Комисионар је дужан пренети комитенту потраживање и остала права која је стекао према трећем лицу са којим је обавио посао у своје име, а за рачун комитента.¹⁷

Комисионар је дужан комисиони налог извршити са пажњом доброг привредника. У односу одговорности за неизвршење уговора од стране трећег лица, национална права терете комисионара само ако није поступао са пажњом доброг привредника (за субјективну одговорност), док друга национална права предвиђају објективну одговорност комисионара.

Наш Закон о облигационим односима (члан 774) предвиђа да комисионар одговара за штету ако је продао робу лицу за чију је презадуженост знао или је могао знати. Сама природа уговора о комисионој продаји поред обавезе комисионара да закључи уговор о продаји, налаже и обавезу комисионара да води рачуна при избору купца како би комитент могао са сигурношћу намирити куповну цену. Одговорност комисионара за лош избор купца се претпоставља. Комисионар се може осло-

¹⁵ Одлука Врховног суда Војводине Пж. 518/85, Информатор, бр. 3364/86. Инг. регистар 1986.

¹⁶ Члан 384. Трговачког закона Немачке; члан 400. Закона о облигацијама Швајцарске; члан 1413. Грађанског законика Италије; члан 780. Закона о облигационим односима СФРЈ.

¹⁷ Члан 511. Закона о међународној трговини Чехословачке; члан 780. Закона о облигационим односима СФРЈ; члан 384. Трговачког законика Немачке; члан 400. Закона о облигацијама Швајцарске.

бодити одговорности само ако докаже да није крив за насталу штету. Под појмом презадуженост купца треба подразумевати неспособност купца за плаћање — односно извршавање својих обавеза, и то како трајно тако и привремено.

Код двострано обавезних уговора основно правило је да свака уговорна странка одговара само за извршење својих радњи. Међутим, код уговора о комисиону под одређеним условима кад је за то комисионар предузео обавезу, може сносити правне последице и за неизвршење обавезе трећих лица. Тако комитент да би избегао ризик који код редовног комисионог посла не покрива одговорност комисионара, чешће комитент у уговор уноси клаузулу *stare del credere* — те уз повећану провизију обавезује комисионара да предузме и обавезу за успех посла. На основу ове клаузуле комисионар јамчи комитенту да ће треће лице, са којим ће закључити уговор о продаји, извршити обавезу по уговору. Клаузула *stare del credere* прихваћена је у већем делу националних права света у њиховим законским прописима, обичајима или судској пракси. Национална права (укључујући и наше право) предвиђају да комисионар одговара за испуњење обавезе свог сауговарача само ако је посебно јамчио да ће он своје обавезе испунити, о чему одговара комитенту солидарно са трећим лицем.

3. Обавезе комитента

Комисионар је економски мотивисан да пружајући своје услуге оствари одређену зараду. У овом смислу сва национална права предвиђају да је комитент дужан исплатити комисионару накнаду за извршену услугу у промету. Комитент је дужан исплатити накнаду комисионару и кад извршење посла буде спречено неким узроком за који одговара комитент.¹⁸ У случају поступног извршења комисионар може захтевати сразмерни део накнаде посла након сваког делимичног испуњења. Док нека национална права признају право провизије комисионару након извршења уговора о продаји, друга национална права (француско и енглеско) признају право на провизију комисионару кад је на основу налога закључио уговор о продаји не тражећи да уговор буде извршен од трећег лица.

Препоручљиво је да се провизија одреди уговором или бар да се одреди начин на који ће се утврдити. У пословној пракси је чешћи случај да предузећа која обављају комисионе послове доносе своје тарифе у које за поједине видове комисионих послова одређују процентуално од вредности уговора о продаји. У случају да висина провизије није одређена, национална права предвиђају разна решења. Тако, нека национална права предвиђају, кад износ провизије није одређен уговором

¹⁸ Члан 432. Закона о облигацијама Швајцарске; члан 396. Трговачког законика Немачке; члан 772. Грађанског законика Пољске.

или тарифом, да комисионару припада накнада према обављеном послу и постигнутом резултату¹⁹. Оваква решења у себе укључују одређивање висине провизије по два основа: на основу уложеног рада и постигнутог економског ефекта. Постигнути резултат суд ће оценити не само на основу уложеног рада и стручности комитента, већ и према ситуацији на тржишту. Друга национална права предвиђају да се висина накнаде одређује према месним обичајима,²⁰ а у случају недостатка обичаја да је судија овлашћен да одмери висину накнаде на основу правичности. Трећа национална права предвиђају да се висина провизије може одредити на основу разлике у цени између цене у продајном налогу и цене по којој је робу продао.²¹ Кад је провизија несразмерна суд може на захтев комитента снижити провизију према обављеном послу и постигнутом резултату. Комисионару за продату робу на страном тржишту припада право на провизију од уговорене цене продате робе, а не од износа других накнада као што су извозне стимулације или повраћај посебних пореских дажбина.²²

Наш Закон о облигационим односима (члан 782. став 2) предвиђа да комисионар нема право провизије ако је неверно поступио према комитенту. Ова законска одредба је доста непрецизна и неодређена, можда и неправична за комисионара. Закон није дефинирао појам неверног поступања комисионара нити је дао критеријуме за утврђивање неверног поступања. Комисионар чешће обављајући своју привредну делатност истовремено заступа већи број комитената. Судови при решавању спорова појам неверног поступања комисионара утврђиваће у поступку посебно за сваки конкретан случај, користећи при томе привредне обичаје, пословни морал и правила комисионих организација удруженог рада.

Већи део националних права признају право комисионара на трошкове који су се појавили при извршењу комисионог налога, као што су трошкови ускладиштења робе, транспортни трошкови и др. Ови трошкови признају се комисионару само уколико су били нужни и корисни за комитента.²³ Нужност и корисност ових трошкова цени суд у сваком конкретном случају. Накнаду нужних и корисних трошкова комитент је дужан исплатити комисионару и кад уговор није извршен због узрока за који комисионар не сноси кривицу. Тако већи део национал-

¹⁹ Члан 516. Закона о међународној трговини Чехословачке; члан 783. Закона о облигационим односима СФРЈ.

²⁰ Члан 432. Закона о облигацијама Швајцарске; члан 1733. Грађанског законика Италије.

²¹ Грађански законик Немачке Демократске Републике.

²² Пресуда Врховног суда Србије Рев. II 2308/79. од 27. III 1980.

²³ Члан 773. Грађанског законика Пољске; члан 396. Трговачког законика Немачке; члан 784. Закона о облигацијама СФРЈ; члан 431. Закона о облигацијама Швајцарске.

них права признају право нужних трошкова комисионару кад је комитент отказао налог. Међутим, нека национална права сматрају да су трошкови урачунати у провизију, те комисионар нема право на ове трошкове уколико у комисионом налогу нису изричито предвиђени или не проистичу од околности случаја и пословних обичаја.²⁴

Комисионар обавља послове у своје име, а за рачун комитента, па би требало комитент да му да одређени предујам, особито кад се ради о комисионој куповини. Наш Закон о облигационим односима (члан 785) предвиђа да странке могу уговорити плаћање предујма комисионару. Међутим, уколико уговором није што друго одређено, комитент није дужан давати предујам за обављање поверених послова. Комисионар има право на затезну камату на средства која је платио рачунајући од дана када је он платио трећем лицу па све док му комитент средства дозначи.²⁵

4. Заложно право

Поступајући по налогу комитента комисионар закључујући и извршавајући уговор о продаји односно куповини чешће се догађа да ангажује своја средства. Тако комисионар је дужан плаћати куповну цену, плаћати трошкове ускладиштења, трошкове превоза и сл., а након тога ова средства регресира — наплати од комитента. У заштити комисионара већи део националних права ради обезбеђења потраживања комисионара признају законско заложно право. У смислу овог француско право донело је посебан Закон о трговачкој залози од 1963. године на основу ког закона се обезбеђују потраживања комисионара пре свих осталих потраживања.

За настапак залога не тражи се да постоји посебан уговор већ иста настаје аутоматски на основу закона. Комисионар има право залог над стварима које су предмет уговора о комисиону, док се те ствари налазе код њега или док су код неког који их држи за њега или док он има у рукама исправу (коносман, товарни лист и сл.), помоћу које исправе може располагати. Наш Закон о облигационим односима законско заложно право у корист комисионара поставља доста шире и не захтева узрочне везе између повериочевих — комисионаревих потраживања и дужникових — комитентових ствари по датом комисионом налогу. Тако из вредности ствари комитента које су се нашле код комисионара, комисионар може наплатити пре осталих комитентових повериоца своја потраживања по основу својих комисионих послова са комитентом, као и потраживања по основу зајмова датих комитенту без обзира на то да ли су настали у вези са тим стварима или неким другим пословима.

²⁴ Члан 517. Закона о међународној трговини Чехословачке.

²⁵ Одлука Вишег привредног суда Хрватске Пж. бр. 980/83, Привредно правни приручник, 2/1985.

Право првенствене наплате има комисионар из потраживања која је стекао извршавајући налог за рачун комитента.

Комисионар може своја потраживања намирити од продајне цене заложене ствари без посредовања суда уз једноставно обавештење налогодавца.

Поједина национална права за обезбеђење потраживања повериоца признају право придржаја (ретенције). На основу права придржаја комисионар има право задржати ствари, односно цене које проистичу из комисионог посла и да се од њих намири. Код придржаја комисионар се може намирити само на основу извршне исправе²⁶.

5. Односи са трећим лицем

На основу комисионог уговора за комисионара се стварају права и обавезе на једној страни са својим комитентом, а на другој страни са трећим лицем са којим закључи уговор о продаји односно куповини робе. Односи комисионара са трећим лицем регулишу се сагласно прописима који се односе на продају робе. У овом делу разрадићемо питање када и под којим условима може комитент који није закључио уговор о продаји робе да се јави пред трећим лицем за остварење својих права од трећег лица.

Већи део националних права не допуштају да се одвија непосредни однос између комитента и трећег лица са којим је комисионар закључио уговор о продаји.²⁷ Уговор између комисионара и трећег лица доноси права и обавезе комисионару, а не комитенту чак и у случају да је комитент именован или сам ступио у непосредни однос са трећим лицем. Комисионар постаје дужник трећег лица као да је уговор закључио за свој рачун. Закључењем уговора у своје име комисионар ступа у правни однос са продавцем коме је одговоран за испуњење обавезе.²⁸ Комисионар који закључи уговор о куповини робе у земљи или иностранству у своје име, а за рачун комитента, дужан је продацу страном или домаћем партнеру платити куповну цену.²⁹

Комисионар поступајући по налогу комитента закључује уговор о продаји са трећим лицем у своје име, а за рачун комитента. У уговору о продаји уговорна странка је комисионар. То што комисионар добијени новац од продате робе односно куп-

²⁶ Члан 434. Закона о облигацијама; члан 417. Грађанског законика РСФСР.

²⁷ Члан 275. Грађанског законика РСФСР; члан 360. Трговачког законика Аустрије; члан 552. Трговачког законика Јапана.

²⁸ Пресуда Вишег привредног суда Хрватске Пж. 1174/84. од 13. XII 1984, Привредно-правни приручник, 4, 1986.

²⁹ Одлука Врховног суда БиХ Пж. бр. 499/83—84, Информатор, 3233—3234/1985, Инг. регистар, 1985.

љене робе треба да преда комитенту, не занима треће лице. Сагласно члану 787. нашег Закона о облигационим односима комитент није у правном односу са трећим лицем све док му комисионар не пренесе потраживања и остала права која је стекао према трећем лицу са којим је обавио посао у његово име, а за рачун комитента. Комитент може захтевати испуњење потраживања из посла који је комисионар закључио са трећим лицем за његов рачун тек кад му их комисионар пренесе. Међутим, у погледу односа комитента са комисионаром и његовим повериоцима, ова се потраживања од свог настанка сматрају као комитентова потраживања.

У односу својине ствари које су предмет комисионе продаје већи део националних права сматра да комитент задржава право својине над ствари све док се право својине над ове ствари не пренесе на треће лице. Међутим, код комисионе куповине у односу својине национална права немају уједначен став. Тако нека национална права сматрају да код комисионе куповине робе комисионар постаје власник ствари. Међутим, комисионар је дужан да те ствари, укључив и право својине, одмах преда комитенту. Друга национална права сматрају да код куповног комисионог односа на купљене ствари право својине стиче комитент.³⁰

Повериоци комисионара не могу ради наплате својих потраживања у редовном извршном поступку ни у стечајном поступку над комисионаром предузимати извршења над правима и стварима које је комисионар стекао извршавајући налог комитента у своје име за рачун комитента. Изузетак од овог правила представљају потраживања која је комисионар стекао својим пословањем у односу комитента као што су потраживања по основу провизије — накнада за извршени посао и трошкови.

У случају стечаја комисионара национална права признају право комитента на излучење из стечајне масе ствари које је комисионар за његов рачун набавио, као и ствари које је комисионар предао за продају.³¹ Тако да комитент има право да може непосредно од трећег лица захтевати да му се исплати цена односно предају ствари.

Наш Закон о облигационим односима (члан 788) предвиђа да повериоци комисионара не могу ради наплате својих потраживања, ни у случају његовог стечаја, да предузму мере извршења на права и ствари које је комисионар, извршавајући налог, стекао у своје име но за рачун комитента, осим ако се ради за потраживања настала у вези са стицањем тих права и ствари. Оваква решења наш Закон о облигационим односима предвиђа, јер комисионар послује у своје име али за рачун ко-

³⁰ Члан 53. Закона о комисиону, трговачкој агенцији и трговачким путницима Шведске.

³¹ Члан 575. Грађанског законика Француске; члан 401. Закона о облигацијама Швајцарске; члан 515. Закона о међународној трговини Чехословачке.

митента. Економски ефект од посла утиче на средства комитента. Дејство економских ефеката наметнуло је за потребно да се у Закон уведу одговарајуће правне последице да се ствари и права стечена за рачун комитента изузму од мере извршења (у извршном односно стечајном поступку).

Наш Закон о облигационим односима (члан 789) предвиђа у случају стечаја комисионара да комитент може захтевати излучења из стечајне масе ствари које је предао комисионару ради продаје за његов рачун, као и ствари које је комисионар набавио за његов рачун. Закон полази од тога да комисионар послује за рачун комитента и да комисион представља индиректно заступништво те постоји право власништва комитента на ствари које је комисионар купио за његов рачун, а самим тим и излучно право. Комитент може захтевати од трећег лица ствари које је комисионару предао ради продаје или да исплати цену продате ствари. Ово право представља конкретизацију општег појма излучног права из члана 166. став 1. Закона о санацији и престанку организација удруженог рада. При овоме није битно да ли је треће лице знало да је комисионар пословао у своје име а за рачун комитента.

Мр Зоран П. Рашовић
асистент Правног факултета у Титограду

СВОЈИНСКИ РЕЖИМ НАД ОДБЈЕГЛИМ РОЈЕМ ПЧЕЛА

Број матичњака у пчелињем друштву које се припремило за природно ројење је велики и зависи од низа околности као што су: јачина пчелињег друштва, интензитет нагона за ројење, обилност пчелиње паше итд. До природног ројења долази пред главну пашу, за вријеме главне паше или после ње.¹ То је период релативно високих температура. Након ројења пчеле излијећу из кошнице (обично је то вријеме између 11 и 14 часова, вријеме које власник пчелињег друштва треба да зна). Број радилица које напусте кошницу креће се између 15.000 и 25.000. У том друштву присутно је неколико стотина трутова. Такав рој обично слијеће у близину пчелињака правећи тзв. грозд. Међутим, ријетко се дешава да рој одлети далеко тако да представља проблем власнику да га нађе. Зато су на власнику обавезе да то спријечи.² Иначе постоји опасност да власник изгуби право својине на одбјеглом роју. Ала као што рекосмо

¹ Познато је да склоност за ројење зависи и од расе пчела. Италијанска и крањска раса пчела имају јачи нагон за ројење. Ближе о овоме: Хуснија Беримагић, *Пчеларство*, Сарајево 1984, стр. 57; Божидар Весковић, *Високи приноси меда*, Београд 1984, стр. 137; Јован Кулинчевић — Рајица Гачић, *Пчеларство*, Београд 1984, стр. 53.

² „Да не би до тога дошло, треба увек на пчелињаку имати при руци ситног песка или прскалицу са водом, па кад рој по процени достигне кулминацију кружења изнад пчелињака, бацити на њега песак или га прскати водом. Пчеле одмах почну слетати у непосредну близину, јер имају „осећај“ да пада киша, па се „плаше“ да их она не затекне у ваздуху“ (Божидар Весковић, *op. cit.*, стр. 163).

уобичајено је да рој слети у близину пчелињака.³ И тада власник предузима неопходне мјере ради спречавања нежељених последица. Искусни пчелар зна које мјере треба предузети и вријеме кад их треба предузети.⁴ Наравно он мора да прати нова достигнућа у области пчеларства. Тако је нпр. познато да постоје направе којима се спречава бјежање ројева.⁵

Међутим, негативности природног ројења су познате. Једна од њих је свакако и чињеница да ројеви током природног ројења могу и да одбјегну прилично далеко. То све више власника пчелињег друштва „присиљава“ да предузима мјере којима се омогућава вјештачко ројење и чије су повољности вишеструке.

³ „Кад се спусти на неки предмет рој се смири и остане на њему најчешће неколико часова. За то вријеме извјестан број пчела радилица одлази да тражи згодније место на коме ће се стално настанити. Кад га нађу, одмах се враћају и воде цело друштво. Према томе, колико ће рој остати на месту где се спустио зависи искључиво од тога колико ће извиднице утрошити времена да нађу ново место. Понекад то траје пола часа, а понекад 24 часа и више“ (Божидар Весковић, *op. cit.*, стр. 163).

⁴ „Приликом хватања роја пчелар мора искористити вријеме док се не врате пчеле извиднице. Одмах пошто се рој прихвати потребно га је скинути са тог мјеста. Ако се рој прихватио на неку танку грану, може се стрести у нову кошницу. Често се рој ухвати на неприкладно мјесто или високо на неком неприступачном мјесту. Уколико се не може приступити роју, најбоље је узети дугачки штап и на његов врх ставити специјалну корпу за хватање ројева — ројницу. У ројницу се стави мањи комад воска и она се принесе у близину роја и пчеле с матицом пређу у ројницу. Рој се стреса у кошницу која је претходно добро очишћена. У практичном пчеларству препоручује се да у новој кошници буду један — два оквира са леглом и храном. Такву кошницу рој никада не напушта. Успјех у хватању роја је постигнут када се матица с ројем смјести у нову кошницу. Ако је из било којих разлога матица угинула или је осакаћена приликом хватања роја, све пчеле из роја поново се врате у старак“ (Хуснија Беримагић, *op. cit.*, стр. 58).

⁵ „Једна од њих је, у ствари кавез, цевастог облика, израђен од поцинковане жице, чије су решетке подешене да кроз њих могу да прођу пчеле радилице, али не и матица, сем на посебно одређеном мјесту. Апарат се ставља на лето кошнице у којој се пчелиње друштво припрема за ројење. Пчеле кроз кавез нормално излећу и улећу у кошницу. Међутим, кад рој почне да излеће из кошнице, матица излази са њим, и једноставно улази у овај кавез, из кога не може да изађе а не може ни да се врати у кошницу. Рој без матице кружи око пчелињака извесно време, па пошто се матица налази ухашшена, рој постепено прилази кавезу, хвата се за њега и ту остаје. Пчелар пажљиво скида кавез за лета кошнице и заједно са ројем носи у раније припремљену кошницу и у њу на уобичајен начин стреса рој“ (Божидар Весковић, *op. cit.*, стр. 165).

Неколико напомена које смо изнијели у претходном дијелу свакако могу помоћи у објашњењу својинског режима над одбеглим ројем пчела. Из њих произилази да је власник роја принуђен да обавља извјесне позитивне радње на пчелињем друштву у циљу спречавања бјежања. Уколико рој пчела ипак напусти кошницу власник у потрази за ројем има право да пређе на туђу непокретност. То је несумњиво. Тако је и у упоредном законодавству. Шта ако власник не предузме гоњење у одређеном року или одустане од гоњења, или у току гоњења изгуби рој из вида. Постављају се неколико питања: Прво који је то рок који закон тражи за гоњење? Друго како правно третирати те ствари? Да ли губитак државине на ствари значи истовремено и губитак права својине власника роја?

Што се рока за предузимање гоњења тиче у упоредном законодавству су присутна различита решења.⁶

Мишљења смо да је законом одређен рок у коме се може предузимати гоњење прихватљивије рјешење. Ово прије свега из разлога правне извјесности. Осим тога овим рјешењем се отклањају недоумице које могу настати у пракси (самим тим што је прецизирано, а на другој страни ријеч „одмах” је знатно неодређенија). Иако рок од 24 часа за предузимање гоњења изгледа доста кратак мислимо да је *de lege ferenda* прихватљив и за наше право. Ово је рок (као што смо видјели у уводном дијелу) довољан за предузимање мјера од стране власника роја у циљу спречавања бјежања. Он је пчелар и зна које мјере треба предузети. По нашем мишљењу чак се може поставити и питање није ли рок од 24 часа можда и дуг. Пошто смо видјели пчеле извиднице могу утрошити мање времена да нађу ново мјесто: „понекад то траје пола часа, а понекад 24 часа више”. Осим тога захтјев за правном извјесношћу тражи један краћи рок (како би се избјегао непожељни вакум).

Нацрт закона о праву својине и другим стварним правима СР Црне Горе предвиђа рок од 24 часа за предузимање гоњења

⁶ На једној страни имамо законе који одређују рок за предузимање гоњења. Тако по Србијанском грађанском законик (параграф 240) тај рок износи 24 часа, а по Аустријском грађанском законик (параграф 384) износи 2 дана. Друкчије је по Пољском грађанском законик (чл. 182. став 1) који предвиђа да власник губи право својине ако га у објективном, преклзивном року од 3 дана не пронађе. А по Општем имовинском законик за Црну Гору (чл. 77. став 1), Немачком грађанском законик (параграф 961) и Грчком грађанском законик (чл. 1078) власник роја дужан је да предузме гоњење „одмах”. Друкчије је у Француском праву (Code rural од 1955, чл. 209) по ком власник има право да рој поврати све док не обустави гоњење.

(чл. 110. став 1). Наравно власник роја може и по протеку овог рока пронаћи рој. Ако нема могућности да га одмах ухвати он га може обиљежити као свој и послеје тога нико други нема право да присвоји тај рој.⁷

Ово се односи и на случај када се рој настани у туђој празној кошници. Тада власник има право да је отвори у циљу хватања и повраћаја роја (ово само у року који се предвиђа за предузимање гоњења).⁸ Наравно власник роја је дужан накнадити штету причињену при предузимању гоњења или хватања и повраћаја роја. По протеку горе наведеног рока власник губи право својине на роју. Аналогија важи и за случај када се одустане од гоњења. Како правно третирати ту ствар? У упоредном законодавству присутна су различита рјешења. По Србијанском грађанском законик⁹ „рој од твог преседа твој је, и ти имаш власти устопце вијати га, и где год нађеш, узети га. Но ако ти њега за 24 сата вијати пренебрегнеш, престаје бити твој, и припада као и друга дивљач ономе, који га ухвати”. Дакле, рој постаје ничија ствар на којој се може стећи право својине окупацијом. Друкчије је по Општем имовинском законик¹⁰ за Црну Гору „ако власник чела не буде одмах, пошто му побјегну, за њима ишао, или и идући за њима изгуби их с вида, или их иначе престане шикати, бива да челе немају више господара. Тада, ако таке челе падну на земљи влаштину какве Куће, па пале оне на траву, на гору и у опште на вањску површину, челе таке, као путнице и ничигове, постају онога који први нађе и заузме. Напротив, ако су уљегле у шупље дрво или у пећину те земље, и ту сјеле, бива да су оне престале бити путнице, те, као прираст, постају влаштина онога чији је то дрво или пећина.” Из ове одредбе произилази да се својина у неким случајевима може стећи окупацијом а у другим на основу при-

⁷ У том смислу Нацрт закона о праву својине и другим стварним правима СР Црне Горе (чл. 110. ст. 2). У познатој Богишићевој анкети на питање „какви су знаци својине на разним стварима гибућим или негибућим, а особито на стоку” стоји одговор: „кад ко нађе челе у гори, он засијече биљег, најивичије крст у оно дрво ће су челе, те више нико не сме да му их такне. Али то не бива биљег домаћи” (анкета је објављена у књизи: Валтазар Богишић, *Правни обичаји у Црној Гори, Херцеговини и Албанији*, Титоград, 1984, стр. 158.

⁸ Тако је по чл. 111. став 2. Нацрта закона о праву својине и другим правним стварима СР Црне Горе.

⁹ Параграф 240. Србијанског грађанског законика. Слично регулишу и параграф 961. Немачког грађанског законика, чл. 719. став 3. Швајцарског грађанског законика, чл. 1078. Грчког грађанског законика, чл. 182. став 2. Пољског грађанског законика.

¹⁰ Чл. 77. Општег имовинског законика за Црну Гору.

раштаја.¹¹ По Аустријском грађанском закону¹² „у случају ако власник преседа није вијао рој за два дана, или ако се припитомљена животиња за 42 дана сама не врати, може их на општем земљишту сваки, а на своме земљишту власник земљишта ухватити и задржати.” По француском праву овакав рој припада власнику непокретности на коју је пао, на основу права прираштаја.¹³

Придружимо се оним мишљењима и рјешењима која предвиђају да такве ствари постају ничије и на којима право својине свако може стећи окупацијом.¹⁴ Ово је прије свега једно логично и природно рјешење. Оправдавамо га служећи се поново аргументом правне извјесности. Рјешење које је присутно у француском праву не води довољно рачуна о овој околности (дозвољава могућност постојања нежељеног вакума). Фаворизујући власника непокретности на коју се рој спустио (било да се примјењује право прираштаја или искључиво право окупације могу бити оштећена друга заинтересована лица која су по правилу пчелари). Наиме, власник непокретности не мора бити заинтересован за одбјегли рој (најчешће због тога што није пчелар али и из других разлога). Зашто онда не омогућити стицање права својине на основу општег права на окупацију сваком оном који је заинтересован за те ствари (што је и друштвено прихватљивије рјешење). Наравно овим рјешењем није оштећен власник непокретности који може на основу општег права на окупацију (ако постоји намјера присвајања) стећи право својине на одбјеглом роју. Поред тога рјешење присутно у француском праву није прихватљиво и за наше право из разлога што се рој може спустити на непокретност која је у друштвеној својини (а ствари у друштвеној својини немају власника) те право прираштаја не би могло наћи примјену осим у ријетким случајевима (када је друштво заинтересовано за одбјегли рој).¹⁵

¹¹ У већ поменутој Богишићевој анкети на питање „ко на својој земљи нађе туђу овцу, туђ рој пчела и тд. што тиме ради” стоји одговор: „брав се ишћера. Ако штету учини, плати они чиј је. Ако се не зна чи је, брав се затвори док се нађе чи је или пријави пољаку. Туђ рој челах, ако га може ушпикати, његов је, јер није лако разазнати чија чела може бити” (Валтазар Богишић, *op. cit.*, стр. 153 и 154).

¹² Параграф 384. Аустријског грађанског законика.

¹³ Code rural, чл. 209.

¹⁴ У том смислу и Обрен Станковић — Миодраг Орлић, *Стварно право*, Београд 1980, стр. 180. У старијој литератури можемо наћи и мишљење да је ово нека врста застарелости (Д. Стојиловић, *Застарелост својине пчелињег роја*, Глава прва, III, 1904, стр. 783). Међутим, јасно је да је право својине трајно и у временском смислу неограничено право и да се оно не може изгубити застарелошћу.

¹⁵ И Нацрт закона о праву својине и другим стварним правима СР Црне Горе говори о ничијим стварима (чл. 110. ст. 2).

Када се прихвати рјешење да је ријеч о ничијим стварима онда је лако разјаснити и случај када се рој настанио у туђој празној кошници (што подразумијева и протек рока за предузимање гоњења). Овакав рој о праву прираштаја припада власнику кошнице. Приликом сагледавања овог проблема мора се првенствено водити рачуна о интересима власника одбјеглог роја и власника кошнице. Интереси власника роја (по овом рјешењу) су заштићени тиме да он има право у законом одређеном року да отвори туђу празну кошницу у циљу хватања и повраћаја роја. Наравно по протеку овог рока интереси власника празне кошнице су у првом плану (не смије се занемарити чињеница да је он власник кошнице и по правилу човјек који се бави пчеларењем). Зато је право прираштаја најрационалније и најприхватљивије рјешење. Одбјегли рој, дакле, није више ничија ствар зато је искључено опште право на окупацију. Ово рјешење предвиђа и Нацрт закона о праву својине и другим стварним правима СР Црне Горе (чл. 111. став 2).

Међутим, у упоредном законодавству присутна су и друга рјешења. Тако по параграфу 926. Њемачког грађанског законика и чл. 1079. Грчког грађанског законика власник кошнице стиче право својине окупацијом. Овим одредбама могли бисмо приговорити што би њихова примјена у пракси могла довести до извјесних неспоразума (мада смо свјесни да ће до тога доћи доста ријетко, али је потребно барем теоријски разјаснити ствар). Наиме, по Закону о основним својинско-правним односима¹⁶ „на покретну ствар коју је њен власник напустио право својине стиче лице које је узело ту ствар у државину са намјером да је присвоји (окупација), уколико законом није drukчије одређено“. Да би се могло, дакле, говорити о окупацији потребно је да право својине стиче лице које је узело ту ствар у државину и да постоји намјера да је присвоји (подвукао ЗР). Пренешено на наш примјер то би значило да власник кошнице узима одбјегли рој у државину са вољом да се на њему заснује својина. У пракси може се десити да власник кошнице не зна за рој (није обраћао пажњу на своје празне кошнице) па према томе нема намјеру присвајања (што искључује окупацију). Вакум је непожељан. Одбјегли рој нема власника, јер је ријеч о ничијим стварима. А на ничијим стварима допуштено је опште право на окупацију. При том је јасно да ће се у пракси третира лица најчешће према роју (већ усељеном) односити као да је ријеч о туђим а не о ничијим стварима. Из ових разлога нормирање права прираштаја отклања ове несугласице.¹⁷

¹⁶ Чл. 32. Закона о основним својинско-правним односима.

¹⁷ Одредба Етиопског грађанског законика такође заслужује пажњу. Наиме, по члану 1153. пчеле које су напустиле своју кошницу постају ничија ствар, која „по праву окупације“ припада ономе у чију се кошницу уселила. Међутим, дато је право ранијем власнику да их поврати ако је у моменту спуштања роја био на лицу мјеста и у потрази за њим (он то неће моћи ако је кошница већ била усељена и у томе је највећа мањкавост овог рјешења).

Међутим, дешава се да се одбјегли рој настани у туђој кошници већ насељеној пчелама. У упоредном законодавству регулисан је и овај случај. По чл. 752. став 2. Швајцарског грађанског законика, параграфу 964. Њемачког грађанског законика и чл. 182. став 3. Пољског грађанског законика ако се одбјегли рој настани у туђој кошници већ насељеној пчелама, право својине и друга права која су постојала на насељеној кошници проширују се и на новопридошли рој, без обавезе плаћања ранијем власнику. Исто правило садржано је и у Нацрту закона о праву својине и другим стварним правима СР Црне Горе (чл. 112. став 1). Дакле, по праву прираштаја власник кошнице стиче својину на роју али без обавезе плаћања ранијем власнику.

Склони смо о овом питању размишљати и друкчије. Примјена права прираштаја и овдје је несумњива што је и најправичније рјешење. Међутим, да ли је најправичније рјешење да се власник роја у свим случајевима искључи из права на накнаду. Некада ће се десити да рој одбјегне и поред свих предузетих мјера (зато што су нпр. кошнице које припадају разним власницима у непосредној близини). Власник роја се и даље савјесно понаша (предузима неопходно гоњење у законом предвиђеном року). Али рој улети у туђу насељену кошницу и то без „кривице“ власника роја. И он то наравно зна, али повраћај није могућ. Није могућно говорити ни о праву сусвојине на ројевима, али је правично у том случају власнику роја признати право на накнаду. Не треба овдје занемарити ни економски ефекат у имовини власника кошнице. Њему се вриједност ствари увећала а да он у томе није имао никаквог удјела. Ако је Закон о основним својинско-правним односима омогућио **несавјесној страни** (подвукао ЗР) код спајања и смјеше накнаду вриједности њене ствари зашто то не омогућити овдје и власнику роја који је и поред свих предузетих мјера изгубио право својине. *De lege ferenda* дакле, залажемо се за рјешење по којем власник роја има право на накнаду ако је предузео гоњење у року од 24 часа.

Што се тиче права која су на новопридошлом роју постојала прије уједињења — она се гасе.¹⁸

Како ријешити случај када се одбјегли ројеви који припадају разним власницима уједине. Тада не би ваљало фаворизовати само једног власника. Напротив, њихови интереси за рој су исти. Повраћај у пређашње стање није могућ. Најрационалније рјешење је да њихови власници постају сувласници ухваћеног роја насталог уједињењем, сразмјерно броју ројева.¹⁹

¹⁸ У том смислу и Нацрт закона о праву својине и другим стварним правима СР Црне Горе (чл. 112. став 2).

¹⁹ Тако и Нацрт закона о праву својине и другим стварним правима СР Црне Горе (чл. 113. став 1).

Благоје Ранчић

руководилац Службе правне помоћи
Општине Кикинда

ЗНАЧАЈ, МЕСТО И УЛОГА СЛУЖБЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ

I — Уводне напомене

Служба правне помоћи као друштвена институција уведена је у наше позитивно законодавство с намером да се постигне један оправдани друштвени циљ.

Циљ ове институције, односно увођење ове институције паралелно са адвокатуром као друштвеном делатношћу, јесте тај да грађани и радни људи добију квалификовану правну помоћ уз плаћање награде или без плаћања награде у остваривању и заштити својих права и интереса. Служба правне помоћи није и не би требало да постане конкурент адвокатуре. Она се јавља као искључиво стручна служба у друштвено-политичким заједницама, друштвеним организацијама, организацијама удруженог рада и радним организацијама, ако се за то укаже потреба и ако се стекну одређена сазнања о потреби пружања правне помоћи, када се за то стекну услови.

У почетку је ова друштвена институција имала веома малу могућност у погледу њене делатности. Наиме, делатност службе правне помоћи била је регулисана савезним, а касније републичким и покрајинским законодавством.

Како је расла друштвена свест за развој ове друштвене институције, тако је давана правна могућност за проширење њене делатности да би последњим новелирањем Закона о адвокатури и служби правне помоћи била дата законска премиса чак и за заступање странака пред судским и управним органима у складу са одлуком о организацији и раду службе правне помоћи. То другим речима значи да је законодавац овластио онај

друштвени и самоуправни орган који оснива службу правне помоћи да јој у границама законом одређених овлашћења дозволи или не заступање странака којима пружа правну помоћ.

II — Оснивање службе

На подручју САП Војводине почело је оснивање службе правне помоћи у општинама као друштвено-политичким заједницама, при већима СС (Савеза синдиката) и др.

У почетку је ова служба имала скоро и искључиво овлашћења да пружа правне савете и даје правна мишљења грађанима и радним људима, кућним саветима и Месним заједницама и то углавном бесплатно. Нешто касније, када је дошло до побољшања кадровске структуре и када је дошло до извесне афирмације у раду ове институције, делокруг њеног рада се још проширивао.

Према извесном сазнању са којим се располаже, у различитим друштвено-политичким заједницама и већима Савеза синдиката, ова служба има и различите надлежности у свом раду. Негде је још увек у фази да саветодавно пружа правну помоћ, негде саставља и одређене поднеске за које је дата законска могућност, а што је садржано и у одлукама о оснивању ове службе, а негде пружа комплетну правну помоћ укључујући и заступање странака. Но, истини за вољу, у појединим општинама ова служба још није ни основана, иако је прошло 26 година од дате законске могућности.

III — Организација службе

Питање је како је и где служба правне помоћи као друштвена и стручна институција организована, односно, где је њено место у унутрашњој организацији оснивача, а посебно у општинама као друштвено-политичким заједницама?

На ово питање је заиста веома тешко да потписник овог рада да квалитетан одговор, а то зато што је овој служби дат различит третман у систематизацији послова и радних задатака оснивача.

Наиме, у теорији, посебно у правној теорији, а то проиизилази и из законског текста, ова служба треба да је самостална служба оснивача. Но, како се најчешће као оснивач јавља општина као основна друштвено-политичка заједница то је и питање да ли се ова служба јавља као самостални орган општине или је самостална служба унутар органа управе?

По вероватноћи, а ослањајући се на тумачење законског текста, уз позив правне теорије, ова служба би требала да је самостална друштвена служба подређена председнику скупштине оне друштвено-политичке заједнице која ју је основала, и морала би да тој скупштини подноси извештај о свом раду. Међутим, у пракси се јављају различита решења. Тако је на пример

у појединим општинама то посебно стручна служба са посебном радном заједницом и скоро да се не разликује у свом раду од сваке друге адвокатске канцеларије. У појединим општинама ова служба је у оквиру органа управе, а у појединим општинама чак исто лице обавља поред ове делатности и друге делатности које су у искључивој надлежности органа управе.

Ова последња концепција, последње решење свакако не би ваљало користити, јер се овде не виде јасне границе када лице које пружа правну помоћ иступа као радник органа управе, а када иступа као лице које пружа правну помоћ радним људима и грађанима. Истина, и ЗУП и други процесно позитивни прописи обавезују лице које води одређени поступак да неу кој страници пружа одређену правну помоћ, но, то очигледно није ова врста правне помоћи коју служба правне помоћи пружа и треба да пружа.

Надаље, није добро решење да служба правне помоћи организационо буде постављена у саставу органа управе. Ово из простог разлога што радни човек и грађанин могу затражити интервенцију службе правне помоћи у пружању правне помоћи против акта који је донео баш тај орган у чијем је саставу организационо и ова служба постављена. Ово је чисто правно гледање не упуштајући се у сферу социјалне комуникације и могуће интервенције старешине органа управе који је донео такав акт против кога би служба правне помоћи евентуално требала да пружа правну помоћ. Није целисходно ни да се служба правне помоћи појављује као искључиво адвокатска канцеларија, јер то није била намера законодавца, а то није ни садашње политичко опредељење.

Ова служба би требала у првом реду да помогне друштвено-политичкој заједници да обезбеди пружање правне помоћи радним људима и грађанима на својој територији, да у разрешењу правних питања помогне управним, административно-казненим и судским органима да дођу до материјалне истине у свом одлучивању, а радном човеку и грађанину да на најобјективнији и најрационалнији начин помогне у заштити својих права и интереса код ових органа обезбеђујући при том рационално и правно материјално-релевантне доказе који могу послужити у поступку за утврђивање материјалне истине. Стога би ваљало да је ова друштвена делатност везана организационо искључиво за председника друштвено-политичке заједнице, јер ће тада сигурно бити постигнут жељени циљ.

IV — Финансирање

Законодавац је имао у виду материјалне и друге издатке везане за пружање правне помоћи, па самим тим и за финансирање ове делатности, и отуда се је определио да оснивач својом одлуком ово питање на најцелисходнији начин реши, а ако се одлучи за то да служба наплаћује услуге које пружа да те услуге не прелазе оквире адвокатске тарифе.

Дакле, питање финансирања је правно-социолошки на најрационалнији начин законом решено. Ово законско решење су скоро сви оснивачи и искористили, па је отуда најчешће заузето становиште да се не наплаћују услуге грађанима који се налазе у стању социјалних потреба, ратним војним инвалидима, инвалидима рада и другим категоријама грађана.

У сваком случају, ваљало би ослободити од наплате за пружање правних савета и усмених мишљења све грађане, а грађане који се налазе у стању социјалних потреба и који по одредбама ЗПП-а испуњавају услове за ослобађање од плаћања парничних и других трошкова, радне људе који траже заштиту својих самоуправних права која произилазе из радних односа, учеснике НОР-а до 9. 9. 1943. године и РВИ и инвалиде рада. Међутим, када се ове категорије лица јављају за правну помоћ у састављању уговора о промету, тада би ваљало и њима наплаћивати услуге.

Сигурно је да служба не би имала друштвеног оправдања да наплаћује паушал који је у тарифи о наградама за рад адвоката предвиђен.

Из овога произилази да би се делатност ове службе углавном финансирала из буџета оснивача.

V — Положај лица која пружају правну помоћ

У свом опредељењу, законодавац је заузео став која лица могу пружати правну помоћ, а која лица могу вршити заступање. Очигледно је да ни оснивач службе својом одлуком другачије ово питање не може решити.

Спорно је питање да ли лице које врши заступање по основу овлашћења из одлуке о оснивању службе правне помоћи треба да се упише у регистар адвоката надлежне адвокатске коморе или не. Ово произилази из оног дела одредаба Закона о адвокатури и служби правне помоћи које изричито наређују да се примењују на лица која врше послове пружања правне помоћи, прописи о адвокатури.

Други проблем који се овде намеће јесте тај који регулише материјални положај радника који врше пружање правне помоћи као радника службе правне помоћи. То лице није ни адвокат, а врши послове адвоката, дакле, оно је квази-адвокат и сада на једној страни имамо обављање истих послова и радних задатака од адвоката и радника који пружа правну помоћ у служби правне помоћи, а на другој страни различит стимуланс за његов рад. Истина, ово је стављено у надлежност органа који одлучује о радном односу радника службе правне помоћи, односно, од органа који ову делатност финансира. Но, баш због ове мањкавости чини нам се да нема довољно кадрова који се опредељују за један дужи период рада у овој друштвеној делатности, у овој друштвеној служби.

VI — Закључак

ИЗ СУДСТВА

Плаћање станарине и отказ уговора о коришћењу стана

Не може се сматрати неоправданим заостајањем са плаћањем станарине, у ситуацији кад један брачни друг није плаћао станарину по прекиду брачне заједнице живота у уверењу да други брачни друг по њиховом договору плаћа станарину за тај стан.

Пресуда Врховног суда Војводине Рев. 585/85 од 22. I 86.

Право, теорија и пракса, 45/86

Признавање својства члана породичног домаћинства

Дуже време заједничког живота са носиоцем станарског права као услов за признавање својства члана породичног домаћинства у смислу чл. 9. ст. 3. Закона о стамбеним односима не може се временски унапред одредити, него се као фактичко питање има ценити у склопу са осталим чињеницама, које се односе на личне, породичне, здравствене и друге прилике како носиоца станарског права тако и лица које је са њим живело у заједничком домаћинству. По-

себно је у овим случајевима важна упућеност носиоца станарског права на негу, помоћ и издржавање лица са којим живи у заједници.

Пресуда Врховног суда Војводине Рев. 58/86 од 19. II 86.

Право, теорија и пракса, 6/86

Формално постојање брака без фактичког живљења не представља основ да тај брачни друг остане носилац станарског права

Пресудом Општинског суда у Титовом Врбасу бр. П. 762/84 од 13. XI 1984. обавезана је тужена да се исели из стана на којем тужилац има право коришћења. Другостепени суд је решавајући жалбу тужене, жалбу одбио и првостепену пресуду потврдио, а Врховни суд је одбио њену ревизију.

У образложењу своје пресуде Врховни суд је између осталог навео да тужена није стекла станарско право на спорном стану јер није живела у заједничком домаћинству са носиоцем станарског права, њеним покојним супругом, ни у моменту давања му стана на

коришћење, а ни касније све до његове смрти. Формално постојање брака без фактичког живљења не може бити основ за стицање станарског права јер се према ЗОС захтева живљење брачних другова у заједничком домаћинству.

Пресуда Вишег суда у Новом Саду Гж. 1952/85 IV-Д

Отказ уговора о коришћењу стана по чл. 53. ЗОС

Да би се носиоцу станарског права могао са успехом дати отказ уговора о коришћењу стана из било ког отказног разлога прописаног у чл. 53. Закона о стамбеним односима, потребно је да отказни разлог постоји у моменту утужења, односно да у том моменту постоји онаква чињенична основа која по том закону упућује на постојање отказног разлога. Ако је отказни разлог постојао у прошлости, па је временом престао, носиоцу станарског права отказ се не може дати са успехом, јер нема чињеничне основе која упућује на постојање отказног разлога. Изузетно, ако је отказни разлог престао постојати једно кратко време пре утужења, дакле ако само у том кратком времену носилац станарског права користи стан на законит начин, отказ се може дати мада отказни разлог не постоји у моменту утужења.

Пресуда Вишег суда у Новом Саду Гж. 1483/86. IV-Б-б

Тужба за утврђење престанка станарског права

Пресудом Општинског суда у Новом Саду П. 1868/85 од 1. VII 1986. одбијен је тужбени захтев да се утврди да је туженој престало станарско право на предметном стану због истека рокова из чл. 30. Закона о стамбеним односима.

Решењем Вишег суда у Новом Саду бр. Гж. 3429/85 од 20. XI 1985. жалба тужиље је делимично уважена, а пресуда Општинског суда у означеном делу укинута и тужба одбачена. По мишљењу другостепеног суда решавање по оваквом захтеву не спада у судску надлежност будући да губитак станарског права наступа по сили закона а одлуку о иселењу доноси стамбени орган а не суд.

Решавајући по ревизији тужиље, Врховни суд Војводине је ревизију уважио и обе нижестепене одлуке укинуо и предмет вратио првостепеном суду на поновно суђење.

Између осталих, дати су и следећи разлози:

„Другостепени суд се погрешно позива на одредбе чл. 30. и довођење у везу става 5. и 7. тога члана, јер се тужбом не тражи иселење, већ само утврђивање непостојања станарског права услед некористи стана. По становишту ревизијског суда такав тужбени захтев није у супротности са чланом 30. Закона о стамбеним односима САПВ, а још мање се може радити о апсолутној ненадлежности суда за решавање о таквом тужбеном захтеву за утврђење (чл. 187. ст. 1. ЗПП-а).

Гж 3429/85 од 20. XI 85. IV-1

Брачни друг ранијег носиоца станарског права, као суносилац станарског права, дели судбину даљег коришћења стана са својим бившим брачним другом коме је отказан уговор о коришћењу стана

Пресудом Општинског суда у Бачкој Паланци посл. бр. П. 451/85 која је потврђена пресудом Вишег суда у Новом Саду бр. Гж. 2464/85 од 14. VIII 1985. обавезана је тужена да се исели из стана. Решавајући по ревизији тужене Врховни суд Војводине је својом пресудом бр. Рев. 762/85 од 19. II 86. преиначио нижестепене одлуке утолико што је обавезао тужиоца да приликом иселења из спорног стана туженој обезбеди нужни смештај.

Између осталог дати су и следећи разлози:

„Нижестепени судови су правилно применили материјално право када су усвајањем тужбеног захтева одредили иселење тужене из спорног стана јер су основано закључили да је основ за даље коришћење тога стана престао и туженој моментом усвајања отказа уговора о коришћењу стана правоснажном пресудом њеном мужу коме је стан дат на коришћење с обзиром на његов радни однос, будући да као брачни друг — суносилац станарског права дели судбину коришћења стана са бившим брачним другом из чијег права је изводила своје право на коришћење стана.

Тужена је у својој ревизији најпре истакла да за расправљање у овом спору нису били надлежни редовни судови већ је био надлежан суд удруженог рада јер је у питању отказ стана у вези са престанком радног односа. Ови

наводи ревизије не стоје, јер по мишљењу ревизијског суда спор о отказу уговора о коришћењу стана односно о тражењу иселења из стана лица која стан користе без правног основа није спор о самоуправним правима и обавезама радника у удруженом раду, већ је у питању спор грађанско-правне природе, за решавање којих спорова су надлежни редовни судови, а не самоуправни судови.

Гж. 2464/ 85 IV—Д

Рев. 762/85

Обавеза даваоца стана на коришћење је да приликом иселења бившег брачног друга ранијег носиоца станарског права овоме обезбеди нужни смештај

Другостепени суд је својом пресудом број Гж. 2464/85 од 14. VIII 85. потврдио пресуду Општинског суда у Бачкој Паланци бр. П. 451/84 од 16. IV 85. којом је обавезана тужена да се са свим лицима и стварима исели из стана на коме тужилац има право коришћења.

Решавајући по ревизији тужене, Врховни суд Војводине је пресудом Рев. 762/85 од 19. II 86. ревизију делимично уважао и нижестепене пресуде преиначио утолико што је обавезан тужилац да приликом иселења из спорног стана туженој обезбеди нужни смештај.

Из образложења:

„Код таквог чињеничног стања и ревизијски суд налази да спорни стан тужена користи без правног основа јер јој је основ за коришћење стана отпао доношењем

правоснажне судске пресуде о от-
казу уговора о коришћењу стана
њеном бившем брачном другу из
чијег права је изводила своје
право на коришћење стана.

Нижестепени судови су, међу-
тим, погрешили у примени мате-
ријалног права када нису обавеза-
ли тужиоца да туженој обезбеди
нужни смештај приликом њеног
исељења из стана. Наиме у ставу
3. чл. 54. Закона о стамбеним од-
носима прописано је да у случају
из ст. 1. овог члана носиоцу ста-
нарског права обезбедиће се при-
ликом исељења нужни смештај.
По мишљењу ревизијског суда оба-
веза даваоца стана на коришћење
приликом исељења носиоца ста-
нарског права да обезбеди нужни
смештај, постоји и према брач-
ном другу носиоца станарског
права као суносиоца станарског
права.

Гж. 2464/85 IV—Д

*Одговорност родитеља малолет-
ног штетника за накнаду штете по
основу правичности (Чл. 167. За-
кона о облигационим односима)*

За одговорност родитеља да по
основу правичности накнаду ште-
те, коју је проузроковало њихово
малолетно дете способно за ра-
субивање, поред других околно-
сти које упућују на правичност
таквог захтева оштећеника, увек
је одлучно и материјално стање
родитеља и оштећеника. Матери-
јално стање малолетног штетника
и његови услови да сам накнади
штету отклањају одговорност ро-
дитеља само ако је он у стању
да штету накнади у разумном ро-
ку.

Савезни суд Гзс. 3/85 од 13. IV 85.
Зборник судске праксе 52/86

*Ограничење одговорности код
обвезног осигурања о одговорно-
сти за штету у промету*

Обавезно осигурање од одговор-
ности заједнице осигурања за ште-
ту причињену употребом мотор-
ног возила, лимитирано је изно-
сима које одређује Савезно из-
вршно веће, те преко тих износа
заједница не одговара за штету
по основи обвезног осигурања од
одговорности.

Пресуда Врховног суда
Војводине Пж. 42/86
Информатор, 2276-3377/86

*Исплата уговорене цене радова
по основу уговора о делу*

У складу са чланом 262. Зако-
на о облигационим односима из-
вођач радова који је своју оба-
везу извршио у уговореном року
овлашћен је да од наручиоца ра-
дова захтева исплату уговорене
цене радова, а не цену која је
важила у време пресуђења.

ВСС Рев. 1201/85 Гж. 3858/85-IV
Информатор, 28-29/86

*Одговорност за штету — Орга-
низација за одржавање цеста*

Прометни знак који уопштено
упозорава учесника у саобраћају
на могућност поледице не осло-
бађа организацију за одржавање
путева од одговорности за накна-
ду штете кад је пропустила по-
сути со на коловоз моста ради
спречавања стварања поледице.

ВСХ Рев. 55/85
Преглед судске праксе, 28/85

Накнада штете настала у раду и у вези са радом коју је дужна да накнади радна организација (Чл. 170. 300)

Смисао одредбе чл. 170. 300 је да заштити грађане од повећане опасности, између осталог за њихова добра, услед делатности коју обавља организација удруженог рада, те се појам „у вези са радом“ не може тумачити тако да се ограничи на операције које су неопходан, саставни део радног задатка, већ на све радње које је радник учинио за време вршења радног задатка, па макар и не биле неопходне ни логично везане за извршење задатка.

Према томе, на утврђене чињенице да је тужилац власник винограда у коме су радници тужене радне организације брали грожђе и на тај начин јој причинили штету, првостепени суд погрешно закључује да тужбени захтев није основан, јер тужени није изводио радове, односно његови радници нису брали грожђе приликом извођења грађевинских радова, или у вези са тим радовима.

Решење вишег суда у Новом Саду Гж. 1417/86 V—2—A—e

Штета од животиња

Није спорно да су зечеви ловостајем заштићена дивљач. Према томе, за штету коју су причинили зечеви у овом случају одговара тужена Ловачка организација, која газдује ловиштем, под условом да се тужилац придржавао прописаних мера. За одговорност тужене Ловачке организације довољно је да штета потиче од ловостајем заштићене дивљачи а није потребно и да постоји

кривица Ловачке организације што је до штете дошло. Ловачка организација могла би да се ослободи од одговорности само у случају да се тужилац није придржавао прописаних мера.

Утврђено је да је тужилац воћњак прописно оградио жичаном оградом али да су зечеви преко наноса сметова, који су на појединим местима достизали висину ограде, улазили у воћњак тужиоца и починили штету. Према томе, тужиоцу се као оштећеном не може ставити на терет да се није придржавао прописаних мера. Стога тужена Ловачка организација одговара за проузроковану штету. Према одредби чл. 60. Закона о ловству („Сл. лист САПВ”, 11/77) штету коју учини ловостајем заштићена дивљач и привремено заштићена дивљач, накнађује Ловачка организација која газдује ловиштем или општина која се стара о ловишту у којем та дивљач стално живи, под условом да се оштећени придржавао прописаних мера. Није основан навод туженог изнет у ревизији да се ради о вишој сили за коју не одговара тужени.

Гж. 902/85 V—2—A—e
Рев. 114/86

Наследно право

Наследници који су знали за постојање тестаента, а прихватили су наследство на основу закона, не могу касније тражити наследство на основу опоручке.

Одлука Врховног суда Хрватске
Рев. 882/85
Информатор, 3361/86

САОПШТЕЊА

ИЗ СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА

На седници Управног одбора, одржаној 26. септембра 1986. године, донета су следећа решења:

1) Записник са претходне седнице Управног одбора је једногласно усвојен.

2) Усвојен је извештај Ботић—Ракић Браниславе, благајника Управног одбора, о стању новчаних средстава на жиро-рачуну Коморе.

Утврђен је предлог ребаланса финансијског плана Адвокатске коморе Војводине за 1986. годину. Предложиће се Ванредној скупштини Адвокатске коморе Војводине повећање чланарине за 25% почев од 1. 7. 1986. године.

3) Узет је на знање извештај Добросављевић Светозара, дисциплинског тужиоца Адвокатске коморе Војводине, о стању дисциплинских предмета.

4) Узет је на знање извештај Рончевић Стевана, председника Комисије за статутарна и нормативна акта, о изменама и допунама Закона о адвокатури и служби правне помоћи.

У досадашњем поступку доношења измена и допуна Закона о адвокатури и служби правне помоћи, више пута су истицани предлози Адвокатске коморе Војводине за измене и допуне овог Закона (дужина приправничког стажа, ограничење уписа у Именик адвоката: судија, јавних тужилаца, руководиоца органа управе и других, у одређеном временском периоду након престанка вршења функције и сл.), али ови предлози нису наишли на одобравање од стране правосудних, скупштинских и других органа. Након подношења извештаја предлаже да се на Ванредној скупштини заузме заједнички став о овим питањима.

5) Решењем број 374/86 узето је на знање да АРЗ „Правна помоћ“ из Зрењанина престаје са радом почев од 01. 10. 1986. године. Жива Стеван, Саичић Бранко и Гетл Еде, адвокати из Зрењанина одређују се за преузимаоце предмета АРЗ „Правна помоћ“ из Зрењанина.

6) Решењем број 373/86 узето је на знање да су Жива Стеван, Саичић Бранко и Гетл Еде адвокати из Зрењанина на основу члана 47—52 Статута Адвокатске коморе Војводине основали Удружену адвокатску канцеларију (Заједничку адвокатску канцеларију) са седиштем у Зрењанину, ул. Маршала Тита бр. 30/1, Уговором од 26. 09. 1986. године. Са вођењем удружене адвокатске канцеларије отпочеће са 01. 10. 1986. године.

7) Решењем број 327/86 уписује се у Именик адвоката АК Војводине у Новом Саду Цвркушић Марина дипл. правник из Сомбора, са седиштем Адвокатске канцеларије у Сомбору, ул. Венац Радомира Путника бр. 38, а са даном 26. септембром 1986. године.

8) Решењем број 344/86 уписује се у Именик адвоката АК Војводине у Новом Саду Станић Новак, дипл. правник из Панчева, са седиштем адвокатске канцеларије у Панчеву, ул. ЈНА бр. 26/а, а са даном 26. 09. 1986. године.

9) Решењем број 287/86 уписана је у Именик адвоката АК Војводине у Новом Саду, Анђелић Даринка дипл. правник из Чантавира, са седиштем адвокатске канцеларије у Чантавиру, ул. Јожефа Атиле бр. 1/а, а са даном 01. 10. 1986. године.

10) Решењем број 360/86 уписан је у Именик адвоката АК у Новом Саду Тинтор Страхиња дипл. правник из Сремске Митровице, са седиштем адвокатске канцеларије у Ср. Митровици, ул. Моше Пијаде бр. 107, а са даном 01. 10. 1986. године.

11) Решењем број 349/86 уписан је у Именик адвоката АК Војводине у Новом Саду Јакаб Владимир, дипл. правник из Новог Сада, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, ул. Бошка Бухе бр. 10, а са даном 15. 10. 1986. године.

12) Решењем број 340/86 уписана је у Именик адвоката АК Војводине у Новом Саду, Борбевих Божана, дипл. правник из Ковачице, са седиштем адвокатске канцеларије у Ковачици, ул. ЈНА бр. 65, а са даном 15. 10. 1986. године.

13) Решењем број 287/85 уписан је у Именик адвоката АК Војводине у Новом Саду, Тот Артур, дипл. правник из Мужље са седиштем адвокатске канцеларије у Мужљи, ул. Савска бр. 8/б, а са даном 15. 10. 1986. године.

14) Решењем број 389/84 уписан је у Именик адвоката АК Војводине у Новом Саду Војнић-Хајдук Стипан, дипл. правник из Суботице, са седиштем адвокатске канцеларије у Суботици ул. Вјекослава Караса бр. 29, а са даном 18. 10. 1986. године.

15) Решењем број 352/86 уписана је у Именик адвокатских приправника АК Војводине у Новом Саду, Футошки Даринка, дипл. правник из Новог Сада, са адвокатско-приправничком вежбом код Лекић Бранка, адвоката у Новом Саду, а са даном 26. 09. 1986. године.

16) Решењем број 333/86 уписан је у Именик адвокатских приправника АК Војводине у Новом Саду, Букарица Ненад, дипл. правник из Опака, са адвокатско-приправничком вежбом код Зековић Димитрија, адвоката у Опацима, а са даном 26. 09. 1986. године.

17) Решењем број 361/86 уписана је у Именик адвокатских приправника АК Војводине у Новом Саду, Јовановић Неда, дипл. правник из Новог Сада, са адвокатско-приправничком вежбом код Ковачевић Бошка, адвоката у Новом Саду, а са даном 26. 09. 1986. године.

18) Решењем број 363/86 брише се из Именика адвоката АК Војводине Ристић Зоран, адвокат у Панчеву, са даном 30. 09. 1986. године, услед пресељења седишта адвокатске канцеларије у Београд. Мимоилази се одређивање преузиматеља адвокатске канцеларије јер нема недовршених предмета. Не задржава чланство у Фонду посмртнине.

19) Решењем број 346/86 брише се из Именика адвокатских приправника АК Војводине Цвркушић Марина, дипл. правник из Сомбора, са даном 2. 09. 1986. године, због уписа у Именик адвоката ове Коморе.

20) Решењем број 347/86 узето је на знање да је Јовановић Душан, адвокатски приправник из Ковина, отишао на одслужење редовног војног рока у ЈНА дана 19. 09. 1986. године, те му од тог дана мирују сва права и обавезе у АК Војводине.

21) Решењем број 353/86 узето је на знање да је Макаји Славко, адвокатски приправник из Куле отишао на одслужење редовног војног рока у ЈНА дана 19. 09. 1986. године, те му од тог дана мирују сва права и обавезе у АК Војводине.

22) Решењем број 367/86 брише се из Именика адвокатских приправника АК Војводине Ружин Анђелка, дипл. правник из Новог Сада, са даном 16. 09. 1986. године, због истека адвокатско-приправничке вежбе.

23) Решењем број 21/86 није одобрено одлагање плаћања обавеза за III квартал 1986. године АК Војводине Трајковић Бориславу, адвокату у Сремској Митровици.

24) Решењем број 339/86 узето је на знање да су Михајловић др Стојан и Михајловић Јован, адвокати у Зрењанину уговором од 1. 09. 1986. године основали удружену адвокатску канцеларију са седиштем у Зрењанину, ул. Савезничка бр. 2/а, а са даном 1. 09. 1986. године.

25) Узето је на знање да је Бачић Мартин, адвокат у Суботици, преселио седиште своје адвокатске канцеларије из ул. Д. Туговића бр. 9 у ул. Матије Гупца бр. 28 у Суботици.

26) Решењем број 369/86 евидентиран је уговор о пружању правне помоћи и заступању закључен између Лалин Радована, адвоката у Новом Саду и ГРО „Тврђава“, из Новог Сада од 26. 09. 1986. године.

27) Решењем број 370/86 узето је на знање да је Мезинка Илија, адвокат у Белој Цркви преселио седиште своје адвокатске канцеларије у Вршац у ул. Лоле Рибара бр. 14Б, почев од 20. 09. 1986. године.

Управни одбор

ИЗ СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА

1) Решењем број 385/86 уписана је у Именик адвоката АК Војводине у Новом Саду Цвијетић Ирена дипл. правник из Панчева, са седиштем адвокатске канцеларије у Панчеву, ул. Димитрија Туговића бр. 106, а са даном 24. 10. 1986. године.

2) Решењем број 399/86 уписана је у Именик адвоката АК Војводине у Новом Саду Селаковић Светлана, адв. приправник из Н. Сада, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду ул. Темеринска бр. 89, а са даном 24. 10. 1986. године.

3) Решењем број 403/86 уписана је у Именик адвокатских приправника АК Војводине у Новом Саду Белић Марија, дипл. правник из Новог Сада, са адвокатско-приправничком вежбом у удруженој адвокатској канцеларији Вебер Борбе и Каћански Миливоје, адвоката из Новог Сада, а са даном 24. 10. 1986. године.

4) Решењем број 383/86 уписан је у Именик адвокатских приправника АК Војводине у Новом Саду Грујић Милош, дипл. правник из Новог Сада, са адвокатско-приправничком вежбом код Мумин Александра, адвоката у Новом Саду, а са даном 24. 10. 1986. године.

5) Решењем број 362/86 уписана је у Именик адвокатских приправника АК Војводине у Новом Саду Златановић Милица, дипл. правник из Панчева, са адвокатско-приправничком вежбом код Таминцић Владимира, адвоката из Панчева, а са даном 24. 10. 1986. године.

6) Решењем број 390/86 уписана је у Именик адвокатских приправника АК Војводине у Новом Саду Шепецановић Ранка, дипл. правник из Новог Сада, са адвокатско-приправничком вежбом код Богићевић Милана, адвоката у Новом Саду, а са даном 3. 11. 1986. године.

7) Решењем број 400/1986 брише се из Именика адвоката АК Војводине Јовановић Божидар, адвокат у Панчеву, са даном 31. 10. 1986. године, услед пензионисања.

Узима се на знање изјава Јовановић Божидара да не жели да задржи чланство у Фонду посмртнине.

8) Решењем број 387/86 узето је на знање да је адвокат Хријешић Јозеф променио седиште своје адвокатске канцеларије из Бачког Петровца у Бачку Паланку ул. Шафарикова бр. 6, а са даном 10. 11. 1986. год.

9) Решењем број 380/86 брише се из Именика адвокатских приправника АК Војводине Фратуцан Павле, адв. приправник из Новог Сада, а са даном 12. 09. 1986. године.

10) Решењем број 382/86 брише се из Именика адвокатских приправника АК Војводине Павлица Маја, адв. приправник из Бачке Тополе, са даном 7. 10. 1986. године, услед заснивања радног односа.

11) Решењем број 398/86 брише се из Именика адвокатских приправника Селаковић Светлана, адв. приправник из Новог Сада, са даном 23. 10. 1986. године, услед уписа у Именик адвоката.

12) Решењем број 392/86 узето је на знање да је Иванчевић Лидија, адвокат у Новом Саду, на породичном боловању.

За привременог заменика одређује се Латиновић Слободан, адвокат у Новом Саду, који ће ову дужност вршити до закључења породичног боловања Лидије Ивановић.

13) Решењем број 348/86 брише се из Именика адвоката АК Војводине у Новом Саду Бачлија Бела адвокат из Суботице са даном 26. 08. 1986. године.

За преузимаатеља адвокатске канцеларије пок. Бачлија Беле, адвоката из Суботице, одређује се Војнић-Хајдук Стипан, адвокат у Суботици.

Налаже се књиговодству АК Војводине да исплати припадајући део посмртнине Бачлија Кати, удови преминулог Бачлија Беле, адвоката из Суботице.

Управни одбор

ИЗВЕШТАЈ

Главног и одговорног уредника и Уређивачког одбора „Гласника Адвокатске коморе Војводине“ о раду Одбора, концепцији листа, организационим и другим питањима

„Гласник“ је за последњих 10 година задржао концепцију којом се легитимисао пре више од пола века и са којом је стекао позицију међу стручним часописима који третирају питања правне теорије и праксе. Када се „Гласник“ појавио, сличних часописа било је заиста мање но сада али сада како их је више прилика је за поређења и оцене.

Морамо да напоменемо да у новинско-издавачкој пракси није уобичајено и примерено да редакција-уређивачки одбор даје анализе и оцене листа који уређује јер је то, сматрамо, посао других, пре свега издавача и Уређивачког савета. Стога смо се и одлучили на подношење краћег извештаја, који заправо представља само нека глобална и општа запажања Уређивачког одбора и Главног и одговорног уредника по питањима актуелним за постојање и излажење „Гласника“.

Чињеница је да се Уређивачки савет веома ретко састаје, а последње две године није било седнице Савета. У ранијим годинама одржано је неколико седница Уређивачког савета, углавном на иницијативу Редакције, на којима је Редакција подносила свој извештај, те захтевала и добијала потврду усвојене концепције рада, која се као што је већ речено није мењала од избора овог Уређивачког одбора. Ова Редакција сматра да таква концепција је досада у потпуности задовољавала критеријум традиције излажења листа, но та њена непроменљивост вероватно има и негативних црта и можда би се проширивањем сарадње са већим бројем аутора и извесним осавремењавањем могло доћи до још боље и квалитетније тематике, а самим тим би се и поправила концепција „Гласника“.

Иначе „Гласник“ је био, а и сада јесте, трибина на којој се оглашавају сарадници-правници са текстовима врло широке тематике и отворен је за сарадњу са ауторима из скоро свих средина Југославије, али веома је уочљив мали број сарадника из редова адвоката. „Гласник“ је трибина на којој налазе места теме из свих области права, више оријентисане на праксу али и са озбиљнијим теоретским расправама, међутим, текстова из проблематике о адвокатури сматрамо да је премало.

Иначе, питање финансирања „Гласника“, хонорисање аутора текстова, а самим тим и анимирање већег броја сарадника, је перманентно актуелно јер од њега зависи и редовно излажење „Гласника“ и његов квалитет. У погледу ауторских хонорара „Гласник“ заостаје за таквим и сличним гласилима у значајној мери и за више од 50%, а у неким случајима и 300%, а посебно је питање неуредне исплате ауторских хонорара који за ову годину од јануара нису плаћени и тек су, наводно, пре пар дана исплаћени.

Уређивачки одбор стога предлаже Управном одбору Коморе да предузме потребну иницијативу ради разрешења наведене ситуације.

Уређивачки савет

Председник:

Никола Вујашиковић

судија Уставног суда Војводине

Светозар Дракулић, заменик јавног правобраниоца Војводине, *Антоније Борић*, судија Врховног суда Војводине, *Никола Јеловац*, адвокат у Сомбору, *Васа Калишки*, адвокат у Панчеву, *Жива Коњевић*, шеф Службе за скупштинске послове Привредне коморе Војводине, *Војислав Маринков*, адвокат у Вршцу, *др Љубиша Милошевић*, редовни професор Правног факултета у Новом Саду, *Душан Мићић*, заменик секретара СИЗ-а за научни рад Војводине, *Милан Рапајић*, адвокат у пензији из Новог Сада, *Војислав Рашовић*, адвокат у Сремској Митровици, *Ласло Цабафи*, директор Кадровског и општег сектора фабрике каучука у оснивању, *Зрењанин*, *др Петар Шарчевић*, ванредни професор Правног факултета на Риједи, *Душан Шипка*, председник Општинског суда у Пландишту

Уређивачки одбор

Главни и одговорни уредник

Сава Савић

адвокат у Новом Саду

Борђе Вебер, адвокат у Новом Саду, *Светозар Добросављевић*, адвокат у Новом Саду, *Мирослав Здељар*, адвокат у Новом Саду, *Живко Киселички*, судија Вишег суда у Новом Саду

Технички уредник

Мирјана Јовановић

Гласник издаје и власник је Адвокатска комора Војводине, 21000 Нови Сад, Змај-Јовина 20/I. — Телефон: 29-459. Годишња претплата 3000.— дин. Претплата за иностранство 40 US долара. Цена једног броја 250.— дин.

Тек. рачун 65700-678-2047. Ручкописи се не враћају.

У издавању часописа учествује и Самоуправна интересна заједница за научни рад Војводине

На основу мишљења Покрајинског секретаријата за образовање, науку и културу САНВ бр. 418—18 од 23. маја 1973. године. Гласник је стручна публикација ослобођена основног и посебног пореза на промет.

Штампа: ГРО „Пролетер“ Рума, Задарска бб, тел. 022/423-711

